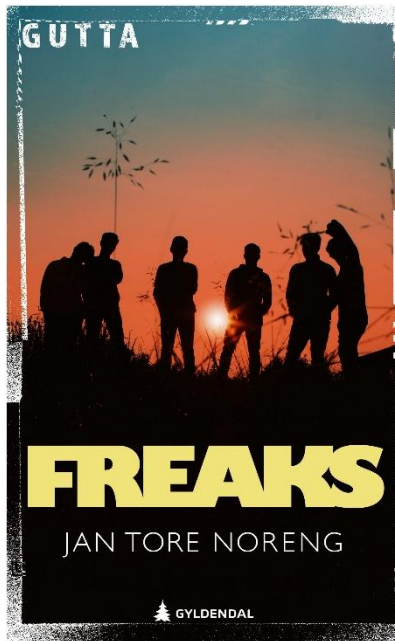

Lærerveiledning til FREAKS, Bokprat 2025

FØR LESING

TENKE — SKRIVE - SNAKKE

Individuelt:

Før elevene begynner å lese, kan du be dem skrive ned individuelle og anonyme svar på noen spørsmål om utenforskap, for eksempel:

Hva tenker du på når du hører ordet *utenforskap*?

Hvilke ulike typer utenforskap kommer du på? (Utfrysing, mobbing - Fysisk/psykisk, direkte/indirekte, på nett og mobil, gjennom utestenging, ghosting, blikking osv.)

Hva med *sektarisme*? Hva er en *sekt*? Hvorfor kan det være farlig?

Hva vil det si å være *homofil*? Enkelte religiøse grupper mener at det er en *synd*. Hvorfor er det slik?

Svarene kan skrives på et ark og leveres til læreren, eller sendes anonymt via et digitalt verktøy som Mentimeter eller lignende. Deretter kan dere lage et felles tankekart og/eller en oppsummering på tavla basert på elevenes anonyme assosiasjoner og refleksjoner.

Felles:

Snakk sammen i hele klassen om tankene elevene har delt anonymt, og legg gjerne til flere ord og uttrykk i tankekartet underveis i samtalen.

Etterpå kan dere snakke om i hvilken grad elevene ser sammenhenger mellom det å være ny et sted og det å føle seg utenfor.

BOKOMSLAG OG TITTEL

Se på bokomslaget og snakk om tittelen:

Hva legger dere merke til når dere ser på omslaget?

Uttrykker forsiden en bestemt stemning eller følelse? Prøv å beskrive hva dere tenker når dere ser på bildet.

Hvordan tolker dere tittelen?

Les deretter baksideteksten:

Mikkel begynner på ny skole og sliter med å få venner. Men en dag blir han plukket opp av David og vennene hans, og aksepteres umiddelbart som en av gjengen.

De nye vennene viser seg å være med i en svært religiøs gruppe. Men Mikkel har ingen andre å vende seg til. Og uansett — hvor farlig kan det være å bli med i en sekt?

Svært farlig, skal det vise seg.

Hva er førsteinntrykket deres av bokas handling og tematikk?

Hvordan forstår dere setningen: «Men en dag blir han plukket opp av David og vennene hans?»

Hvilke forventninger har dere til boka?

Uansett om du ønsker å lese romanen høyt for elevene eller ikke, kan det være lurt å hjelpe dem inn i boka ved å lese starten — for eksempel åpningsscenen eller de første kapitlene. Hvis du velger å gjøre dette, anbefales det å lese disse sidene på forhånd.

UNDERVEIS

Høytlesing:

Det kan være en god idé å lese boka høyt. Når du leser høyt, samler du klassen og får lettere gjennomført lesestopp underveis. Du kan for eksempel stoppe ved vanskelige ord eller krevende partier der elevene trenger støtte. Du kan også legge inn individuelle tenkepauser og litterære samtaler underveis.

En enkel måte å skape samtale på, er å be elevene notere personlige tanker og assosiasjoner knyttet til teksten som er lest høyt. Utgangspunktet kan være:

- Noe de la merke til
- Noe de kjente igjen, som minnet dem om noe eller som de kunne relatere til
- Noe de undret seg over, syntes var rart eller ble overrasket av
- Noe de likte eller ikke likte

Deretter kan elevene dele tankene sine i par eller små grupper. Til slutt — etter at elevene har jobbet individuelt og fått formulert og prøvd ut sine tanker i en trygg setting — kan dere snakke sammen i hele klassen om hva de har lest.

Når samtalen tar utgangspunkt i elevenes personlige leseopplevelser, og du som lærer stiller åpne og autentiske spørsmål som bygger videre på elevenes svar, vil de oppleve at deres refleksjoner blir hørt og tatt på alvor.

For å få tid til høytlesing, kan det være lurt å sette av tid i lesetimer, i spisepausen og/eller i andre fag som KRLE eller samfunnsfag.

Individuell lesing:

Hvis du foretrekker at elevene leser romanen på egen hånd, kan det være nyttig å organisere dem i mindre grupper med en felles progresjonsplan. Da kan de snakke sammen om det de har lest. Elever som har rett på lydbok kan benytte seg av dette — [Freaks er tilgjengelig på tibi.no](https://freaks.no).

I tillegg til gruppesamtalene kan dere gjennomføre litterære samtaler i hele klassen, der ulike forståelser, synspunkter og meninger om teksten kommer frem i en trygg ramme. Her kan du som lærer også modellere lesingen for elevene.

ETTER LESING

1. Snakk kort om boka — klassesamtale

Gi elevene mulighet til å ta opp ting de lurte på mens de leste, slik at alle får en foreløpig forståelse av innholdet i boka.

2. Personlig mening — individuelt arbeid

Be elevene ta stilling til utdraget:

-Likte du boka?

-Hva er de tre viktigste grunnene til at du likte/ikke likte boka?

3. Del leseopplevelsen — gruppesamtale

Elevene jobber i grupper på 4—5. Be dem dele tankene fra punkt 2 og snakke sammen om hva de synes er bra og/eller dårlig med teksten, og hva som eventuelt kunne vært bedre.

4. Klassesamtale

Etter at elevene har jobbet individuelt og delt sine tanker i en trygg gruppe, kan dere ha en felles samtale i klassen om hva de har lest.

For å skape litterære samtaler som fremmer leseglede og engasjement, er det lurt å ta utgangspunkt i elevenes personlige leseopplevelser. Start gjerne med spørsmål som: «Hva handlet kapittelet om?» eller «Hva skjedde her?» og la samtalen utvikle seg med åpne og autentiske spørsmål som bygger videre på elevenes svar.

Spesifikke spørsmål til diskusjon:

Hvilket inntrykk får dere av Mikkel? Finn eksempler på at han sliter med å finne seg til rette i begynnelsen av boka.

Hvilken type utenforskap er det snakk om?

Hvordan tror dere det er å være Mikkell?

Hvordan ville dere reagert i en lignende situasjon?

Hvordan vil dere beskrive Simen og hans utvikling?

Hva synes dere om Prisca?

Forstår dere hvorfor hun oppfører seg som hun gjør?

Kan handlingene til David og Ishmael rettferdiggjøres?

Hvorfor blir Mikkell med på Jesus Freaks — møtet egentlig? Hva tror dere han trodde kom til å skje?

Hvorfor er David, Jan og Prisca lojale mot Ishmael?

Ville dere gjort det samme?

Hvordan omtales det å være homofil i boka, av henholdsvis Mikkell og Ishmael?

Hva er det David mener med å «gjøre det rette»?

Hvordan vil dere beskrive forholdet mellom Prisca og Mikkell? Og mellom Mikkell og Simen?

Hva betyr uttrykket «skeiv kjærlighet»?

Hvordan vil dere beskrive identiteten til idrettsgutta som mobber Mikkell i starten?

Finn eksempler der seksuell legning brukes som skjellsord.

Hva tenker du om norsklærerens reaksjon når Mikkell spør om dette med «bli-kjent-aktiviteter»? Kunne hun gjort noe annerledes?

Hvorfor er Ishmael så populær blant ungdommene? Forsøk å forklare begrepet *karismatisk makt*. Bruk ulike kilder.

Patrick forteller om «behandlingen» som Ishmael gjennomførte på ham.

Hva synes dere om Mikkell sin reaksjon?

Hva ville dere gjort i samme situasjon?

Finn eksempler på når Mikkell er frustrert. Hvorfor blir han det?

Hva tenker dere om at Mikkells foreldre ikke er delaktige i handlingen? Ville politiet tatt kontakt med dem, i og med han er 16 år?

Hva synes dere om hvordan han reagerer på filmene han og Prisca finner på PCen til Ishmael?

Mikkell vil å gå til politiet med videoene. Det de finner er grove lovbrudd. Hvorfor mener ikke Prisca det samme umiddelbart?

Å være sårbar er en del av det å vokse opp.

Finn eksempler i boka.

Hvilke artister og sanger nevnes i boka? Hvorfor akkurat disse? Og hva slags rolle har Bruno i denne fortellingen? Kanskje en uoppdaget «trygg havn» for Mikkel? Hva menes med det?

Hvordan opplever dere den dramatiske slutten? Begrunn svaret.

I siste avsnitt finner Mikkel USB-pinnen fra David med alle tortur-videoene. David har «gjort det rette». Hvordan reagerte du da du leste det?

Påstand: De unge «freaksa» er hjernevasket. På hvilken måte? Og hvordan har det skjedd. Diskuter.

Hva overrasket deg? Hva gjorde deg trist, glad, sint eller flau? Hvorfor?

Hva kjennetegner en viktig bok? Er dette en viktig bok? For hvem?

5. Lag spørsmål til boka — gruppeoppgave

La elevene sitte i grupper på 3—4 og lage en felles liste med spørsmål til boka. Oppmuntre dem til å stille så mange spørsmål som mulig innen en tidsramme (f.eks. 15—30 minutter). De kan også lage faktaspørsmål som de tror andre elever kan svare på.

Del spørsmålene med klassen, eller samle dem og lag en redigert liste. Som ekstraoppgave kan elevene svare på spørsmålene med hele setninger.

Bruk spørsmålene som forberedelse til møte med forfatteren Jan Tore Noreng.

6. Vurderende klassesamtale — spør elevene

Hvordan var det å lese boka? Lett eller vanskelig?

Hvordan svarte boka til forventningene?

Hva likte dere med *Freaks*?

Hva likte dere ikke?

7. Viktige temaer i boken er utenforskap, mobbing, etiske dilemmaer, aksept for å være den man er og sekterisme — samtale og videre arbeid

Mobbing og erting er ikke det samme.

Hva er forskjellen? Diskuter to og to og lag en oversikt.

Lag en felles oversikt i klassen.

Påstand: «Skeive har historisk sett blitt behandlet dårlig av enkelte grupper i samfunnet.» Undersøk påstanden som historiker. Vær kritisk til kildene.

Påstand: «De unge «freaksa» er hjernevasket.»

På hvilken måte? Og hvordan har det skjedd. Diskuter. Hva kan man gjøre for å hjelpe dem?

Hva bør medelever, lærere, rektorer og foreldre gjøre i en slik situasjon?

Elevrettigheter:

Hva slags rettigheter har elever som ikke har det bra på skolen?

Søk på nettet eller snakk med lærer/rektor/rådgiver.

Opplæringsloven § 9 A-3: Nulltoleranse og forebyggende arbeid

Hva betyr nulltoleranse?

Hva skal til for et trygt og godt skolemiljø?

Hva er viktige faktorer for trivsel?

Hvilken rolle spiller læreren?

Hva kan politikerne gjøre?

Elevenes opplevelse er avgjørende.

Hvorfor er det slik?

8. Flere oppgaver og aktiviteter

a. Lag en informasjonsfilm Lag en film om antimobbing og diskriminering. Vis hvordan man kan være en god alliert for skeive.

b. Lag en boktrailer Lag en trailer for *Freaks* med bilder, lyd og tekst. Maks tre minutter — helst under ett. Se eksempler på YouTube før dere starter:

<https://www.youtube.com/watch?v=aNCOcCs8qss&pp=ygUKQm9rdHJhaWxlcg%3D%3D>
<https://www.youtube.com/watch?v=HwJRpHFMp34&pp=ygUKQm9rdHJhaWxlcg%3D%3D>
<https://www.youtube.com/watch?v=JS07ITxECSl&pp=ygUKQm9rdHJhaWxlcg%3D%3D>

c. Lag en spilleliste til Mikkel, med sanger som kan gjøre ham gladere.

d. Lag en tegning. Tegn en eller flere scener fra boka som gjorde inntrykk.

Flere ressurser:

<https://snl.no/sekt>

<https://snl.no/sekterisme>

https://www.ung.no/skolen/3140_Fem_tips_til_den_f%C3%B8rste_tiden_p%C3%A5_ny_skole.html

<https://www.ung.no/oss/D0dNdfTxyzNL7LGPxtAron> (Ny på vgs)

<https://www.mot.no/>

<https://www.partnerskapmotmobbing.no/>

<https://foreningenfri.no/informasjon/dine-rettigheter/diskriminering/>

<https://amnesty.no/lhbt>

<https://frelsesarmeen.no/krigsropet/veien-ut-av-sekten>

https://snl.no/karismatisk_ledelse